

15. MEKTUP

١٥- ﴿الْمَكْتُوبُ الْخَامِسَ عَشَرَ: إِلَى الْمِيرِ مُحَمَّدٍ نُعْمَانَ فِي بَيَانِ أَنَّ لَذَّةَ إِيْلَامِ الْمَحْبُوبِ أَلَدُّ وَأَجْلَى فِي نَظَرِ الْمُحِبِّ مِنْ لَذَّةِ اِنْعَامِهِ﴾

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى لِيَكُنْ مَعْلُومٌ الْآخِ السَّيِّدِ مُحَمَّدٍ نُعْمَانَ أَنَّهُ صَارَ مَفْهُومًا أَنَّ الْأَحْبَابَ لِلنَّاصِحِينَ كُلَّمَا اجْتَهِدُوا فِي التَّشَبُّثِ بِأَسْبَابِ الْخَلَاصِ لَمْ يَكُنْ نَافِعًا الْخَيْرُ فِيمَا صَنَعَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ فَحَدَّثَ مِنْ هَذَا الْأَمْرِ نَوْعٌ حُزْنٌ بِمُقْتَضَى الْبَشَرِيَّةِ وَظَهَرَ ضَيْقُ الصَّدْرِ ثُمَّ بَعْدَ زَمَانٍ تَبَدَّلَ الْحُزْنُ وَضَيْقُ الصَّدْرِ بِفَضْلِ اللَّهِ جَلَّ سُلْطَانُهُ بِالْفَرَحِ وَشَرَحَ الصَّدْرُ وَعَلِمْتُ بَيِّقِينَ خَاصًّا أَنَّ مُرَادَ هَذِهِ الْجَمَاعَةِ الَّذِينَ فِي صَدَدِ الْإِيْدَاءِ لَوْ كَانَ مُوَافِقًا لِمُرَادِ الْحَقِّ جَلَّ شَأْنُهُ لَا مَعْنَى لِلْإِسْتِكْرَاهِ وَضَيْقُ الصَّدْرِ بَلْ هُوَ مُنَافٍ لِدَعْوَى الْمَحَبَّةِ فَإِنَّ إِيْلَامَ الْمَحْبُوبِ مِثْلَ اِنْعَامِهِ مَحْبُوبٌ لِلْمُحِبِّ وَمَرْغُوبٌ فِيهِ لَهُ كَمَا أَنَّ الْمُحِبَّ يَلْتَنِّدُ بِاِنْعَامِهِ يَلْتَنِّدُ أَيْضًا بِإِيْلَامِهِ بَلْ يَجِدُ اللَّذَّةَ فِي إِيْلَامِهِ أَكْثَرَ لِكَوْنِهِ مُبْرَأً مِنْ شَائِبَةِ حَظِّ النَّفْسِ وَمُرَادَهَا وَحَيْثُ أَنَّ الْحَقَّ سُبْحَانَهُ جَمِيلٌ مُطْلَقٌ فَإِذَا أَرَادَ إِيْدَاءَ شَخْصٍ تَكُونُ أَرَادَتُهُ تَعَالَى بِعَيْنَاتِهِ سُبْحَانَهُ فِي نَظَرِ ذَلِكَ الشَّخْصِ جَمِيلَةً لَبَّةً بَلْ تَكُونُ سَبَبًا لِلْإِلْتِذَاذِ وَحَيْثُ أَنَّ مُرَادَ هَذِهِ الْجَمَاعَةِ مُوَافِقٌ لِمُرَادِ الْحَقِّ سُبْحَانَهُ وَرُوزَتُهُ لِمُرَادِهِ تَعَالَى فَمُرَادُهُمْ أَيْضًا مُسْتَحْسَنٌ فِي النَّظَرِ وَمُوجِبٌ لِلْإِلْتِذَاذِ وَفِعْلُ الشَّخْصِ الَّذِي هُوَ مَظْهَرُ لِفِعْلِ الْمَحْبُوبِ مَحْبُوبٌ أَيْضًا كَنَفْسِ فِعْلِ الْمَحْبُوبِ وَذَلِكَ لِشَخْصِ الْفَاعِلِ أَيْضًا يَظْهَرُ فِي نَظَرِ الْمُحِبِّ بِهَذِهِ الْعَلَاقَةِ مَحْبُوبًا وَالْعَجَبُ أَنَّ الْحَفَاءَ كُلَّمَا يَتَصَوَّرُونَ مِنْ ذَلِكَ الشَّخْصِ أَزِيدَ يَظْهَرُ فِي نَظَرِ الْمُحِبِّ أَحْسَنَ وَأَمَجَدَ لِكَوْنِ إِرَاتِهِ لَصُورَةِ غَضَبِ الْمَحْبُوبِ أَكْثَرَ وَأَزِيدَ وَأَمْرٌ وَآلِهِي هَذَا الطَّرِيقِ مَقْلُوبٌ وَمَعْكُوسٌ وَإِرَادَةُ السُّوءِ لِنَاكَ الشَّخْصِ وَإِسَاءَتُهُ مُنَافِيَةٌ لِمَحَبَّةِ الْمَحْبُوبِ فَإِنَّ ذَلِكَ الشَّخْصَ لَيْسَ بِأَزِيدَ فِي ذَلِكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ مِرَّةً لِفِعْلِ الْمَحْبُوبِ وَالَّذِينَ هُمْ فِي صَدَدِ الْإِيْدَاءِ يَظْهَرُونَ فِي النَّظَرِ مَحْبُوبِينَ بِالنِّسْبَةِ إِلَى سَائِرِ الْخَلَائِقِ فَلْيَزِلْ الْإِخْوَانُ ضَيْقَ الصَّدْرِ عَنْ أَنْفُسِهِمْ وَلَا يَحْقِدُوا عَلَى الَّذِينَ فِي صَدَدِ الْإِيْدَاءِ بَلْ يَتَّبِعِي أَنْ يَكُونُوا مُتَلَذِّذِينَ بِفِعْلِهِمْ نَعَمْ حَيْثُ كُنَّا مَأْمُورِينَ بِالِدُّعَاءِ وَالْحَقُّ سُبْحَانَهُ يُحِبُّ الدُّعَاءَ وَالْإِتِّجَاءَ وَالْإِنْتِهَالَ

يَبْغِي الدُّعَاءَ لِدَفْعِ الْبَلِيَّةِ وَسُؤَالِ الْعَفْوِ وَالْعَافِيَةِ وَأَنَّمَا قُلْتُ مِرَّةً صُورَةَ الْغَضَبِ فَإِنَّ حَقِيقَةَ الْغَضَبِ نَصِيبُ الْأَعْدَاءِ وَصُورَةُ الْغَضَبِ مَعَ الْأَحْبَاءِ عَيْنُ الرَّحْمَةِ فِي الْحَقِيقَةِ وَكَمْ مِنْ مَنَافِعٍ لِمُحِبٍّ أُوْدِعَتْ فِي صُورَةِ الْغَضَبِ هَذِهِ لَا يُمَكِّنُ شَرْحُهُ وَأَيْضًا فِي صُورَةِ الْغَضَبِ الَّتِي أُعْطِيَهَا الْأَحْبَاءُ هَلَاكُ الْمُتَكَبِّرِينَ وَهِيَ بَاعِثَةٌ عَلَى ابْتِلَالِهِمْ وَلَعَلَّكُمْ عَلِمْتُمْ مَعْنَى عِبَارَةِ الشَّيْخِ مُحَمَّدٍ الدِّينِ بْنِ الْعَرَبِيِّ قُدَّسَ سِرُّهُ حَيْثُ قَالَ "لَا هَمَّةَ لِلْعَارِفِ" يَعْنِي أَنَّ الْهَمَّةَ الَّتِي يُقْصَدُ بِهَا دَفْعُ الْبَلِيَّةِ مَسْئُوبَةٌ عَنِ الْعَارِفِ فَإِنَّ الْعَارِفَ إِذَا رَأَى الْبَلِيَّةَ مِنَ الْمَحْبُوبِ وَتَيَقَّنَ أَنَّهَا مُرَادَةٌ كَيْفَ يَصْرِفُ هِمَّتَهُ لِدَفْعِهَا وَكَيْفَ يُرِيدُ رَفْعَهَا وَأَنَّهُ وَإِنْ أَجْرَى دُعَاءَ الدَّفْعِ عَلَى لِسَانِهِ بِحَسَبِ الصُّورَةِ لَامِتَالِ الْأَمْرِ بِالدُّعَاءِ وَلَكِنَّهُ لَا يُرِيدُ شَيْئًا فِي الْحَقِيقَةِ بَلْ هُوَ مُتَنَدٍّ بِكُلَّمَا يُصِيهُهُ وَالسَّلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى.

❧ TÜRKÇE ANLAMIM ❧

Mir Muhammed Numan'a gönderilmiştir. Seven kimse nazarında sevgilinin cefasının sefasından daha değerli olduğu hakkındadır.

Allah'a hamd, peygamberlere selam olsun. İyiliğimizi düşünen dostlarımız bizim kurtulmamız için ne kadar çaba sarf ederlerse etsinler, bunların hiçbirisi sonuç vermeyecektir. Hayır Allah'ın takdir ettiğindedir. Beşer olmamız itibarıyla ilk zamanlar bu işten dolayı bir nebze sıkıntı yaşamıştık; fakat sonraları Allah'ın lütfüyle sıkıntının yerini ferahlık aldı. Artık kesin olarak biliyorum ki, bize eziyet veren bu insanların isteği Allah'ın isteğine uyuyorsa bundan sıkılıp rahatsız olmanın bir anlamı yok. Üstelik bu Allah'a olan muhabbete de aykırıdır. Zira sevenin gözünde, sevgilinin cefası da tıpkı sefası gibi sevimlidir. Seven kimse sevgilinin gülücüğünden hoşlandığı gibi onun öfkesinden de hoşlanır. Hatta öfkesinden daha fazla hoşlanır; çünkü onun öfkesinde seven kimsenin nefsinin hazzı bulunmamaktadır.

Hak Sübhânchû mutlak anlamda güzel olduğuna göre, o bir kimsenin cefasını dilemişse, onun bu dileği o kimsenin gözünde kendisi gibi güzeldir ve o kimsenin mutluluğuna vesiledir. Ehlullahın muradı Allah'ın muradına tabidir, bu durumda onların muradı da güzeldir ve bizim için mutluluk sebebidir. Sevgilinin işi nasıl güzelse, onun işinin zuhur etmesini sağlayan kulların işleri de güzeldir. Bu bakımdan işi yapan kullar da seven kimsenin nazarında sevimli olmuş olurlar. Ne ilginçtir ki, sevgilinin gazabının suretini yansıttığı için kulla-

rın cefası artukça sevgilinin gözünde daha da güzelleşiyor. Bu yolun ölçüleri terstir. Bize eziyet eden şahsa kötülük düşünmemiz sevgiliye olan muhabbetimizle bağdaşmaz. Zira bu şahıs gerçekte sevgilinin fiilini bize yansıtan bir aynadan başka bir şey değildir. Bu bakımdan eziyet edenler diğerlerine göre bizim nazarımızda sevimlidirler. Şu halde kardeşlerimiz boş yere sıkılmasınlar, eziyet edenlere karşı bir kötülük düşünmesinler. Aksine bu durumdan mutlu olsunlar. Tabi bu arada dua etmeyi ihmal etmesinler. Çünkü bizler Allah'a dua etmekle mükellefiz. Allah Sübhânehû dua etmemizden, kendisine sığınıp yalvarmamızdan hoşnut olur. Belaların kalkması için dua etmeli ve Allah'tan af ve afiyet dilemeliyiz.

Yukarıda, kendilerinden eziyet gördüğümüz kimselerin, bize Allah'ın gazabının suretini yansıtan aynalar olduğunu ifade ettim. Bu ifademde Allah'ın gazabı yerine gazabının surcünü kelimesini kullanmayı tercih ettim. Zira Allah'ın gazabı onun düşmanlarına mahsustur. Sureta gazap ise sevenlere mahsustur ve hakikatte onlar için rahmetten başka bir şey değildir. Seven kimse için hazırlanmış nice makamlar vardır ki bunlar sevgilinin sureta gazabında gizlidir. Ne var ki bunları açıklamamız mümkün değildir. Ayrıca sevenlere tecelli eden sureta gazapta inkarcıların helakı vardır. Zira bu durum onları korkunç bir imtihanla baş başa bırakır. Şeyh Muhyiddin İbn-i Arabî'nin "arifin isteği olmaz" sözünü hatırlayın. Yani arif kul üzerinden bir belanın kalkması yönünde bir isteğe sahip olamaz. Arif kul, sevgiliden gelen belanın onun arzusu doğrultusunda gerçekleştiğine kanaat getirdiğinde artık o belanın kalkmasını nasıl isteyebilir! O dilediyle belanın kalkması için dua etse bile bu sadece dua ile ilgili emre itaat içindir. Yoksa hakikatte velinin bir isteği olması şöyle dursun, o bu halinden memnundur.

Selam hidayete tabi olan kimselerin üzerine olsun...

﴿ KELİME ANLAMI ﴾

15. إِلَى الْمِيرِ مُحَمَّدٍ الْمَكْتُوبُ الْخَامِسَ عَشَرَ On beşinci mektup (Kim'e gönderilmiştir?) فِي بَيَانِ Şunun beyanı hakkındadır Mir Muhammed Numan'a (Ne hakkında?) لَذَّةِ الْإِلَامِ الْمَحْبُوبِ Sevgilinin elem vermesindeki lezzet (Nedir?) مِنْ لَذَّةِ الْمَحَبِّ فِي نَظَرِ النِّزَامِ Sevenin nazarında (Neden?) نِيَمَتِ الْإِلَامِ Nimet vermesinin lezzetinden >

muradı da النَّظَرُ لِأَلْبَتَّاذِ Göze hoştur مُسْتَحْسَنٌ فِي النَّظَرِ Ve lezzet almayı gerektirir
 الَّذِي هُوَ مَظْهَرٌ لِفِعْلِ الْمَحْبُوبِ Ki o sevgilinin fiilinin
 كَنْفَسِ فِعْلِ الْمَحْبُوبِ (Ne gibi?) O da sevgilidir (Ne gibi?)
 يَظْهَرُ (Nedir?) Bu fail olan şahıs da وَتِلْكَ الشَّخْصُ الْفَاعِلُ أَيْضًا Sevgilinin işinin kendisi gibi
 بِهَذِهِ الْعِلَاقَةِ (Ne sebebiyle?) Bu alaka sebebiyle
 أَنْ الْجَفَاءَ كُلَّمَا يَتَصَوَّرُ Ne acayıptır ki, وَالْمَحَبُّ مَحْبُوبًا (Nasıl zahir olur?) Sevgili olarak
 يَظْهَرُ فِي أَزِيدَ (Nasıl?) Daha çok Bu şahıstan مِنْ ذَلِكَ الشَّخْصِ (Kimden?)
 وَآمَجَدَ أَحْسَنَ (Nasıl?) Daha güzel Sevenin gözünde zahir olur نَظَرَ الْمَحَبِّ
 لَصُورَةِ غَضَبِ الْمَحْبُوبِ (Neyi göstermesi?) Göstermesi olduğu için (Neyi göstermesi?)
 وَأَكْثَرَ وَأَزِيدَ (Ne olduğu için?) nin gazabının suretini (göstermesi) (Ne olduğu için?)
 وَمَعْكَوسٌ Tersine ve aksinedir (Nedir?) Bu yolun tutkunlarının işi هَذَا الطَّرِيقِ
 وَإِسَاءَتُهُ Ve ona kötülük yap-
 كُ Çünkü ذَلِكَ الشَّخْصُ Sevgiliye olan sevgiye zıttır مُنَافِيَةً لِمَحَبَّةِ الْمَحْبُوبِ (Nedir?)
 مِنْ أَنْ يَكُونَ (Neden?) Bu hususta daha fazla değildir بَلَّيْسَ بِأَزِيدَ فِي ذَلِكَ (Nedir?)
 O وَالَّذِينَ هُمْ فِي صَدَدِ الْإِيذَاءِ Sevenin fiiline لِفِعْلِ الْمَحْبُوبِ (Neye?) Ayna olmaktan
 kimseler ki eziyet verme niyetindeler فِي النَّظَرِ Göze görünmektedirler (Nasıl?)
 بِالنِّسْبَةِ إِلَى سَائِرِ الْخَلَائِقِ Sevgili olarak (Kime nispetle?) Sevgili olarak
 ضِيقَ الصَّدْرِ Göğüs darlığını (Neden?) Dolayısıyla ihvanımız gidersin فَلْيَزَلِ الْأَخْوَانُ
 عَلَى الَّذِينَ فِي صَدَدِ (Kime?) Ve kin beslemesinler وَلَا يَحْقُدُوا Nefislerinden عَنْ أَنْفُسِهِمْ
 Bİlakis olmaları lazımdır بَلْ يَتَّبِعِي أَنْ يَكُونُوا Eziyet verme niyetinde olanlara
 Evet! Dua ile كُنَّا مَأْمُورِينَ بِالدُّعَاءِ Onların işleriyle lezzetlenir مُتَلَذِّذِينَ بِفِعْلِهِمْ
 وَالدُّعَاءَ (Neyi?) Ve Hak Teâlâ da sevdiği için وَالحَقُّ سُبْحَانَهُ يُحِبُّ memur olduğumuz için
 يَتَّبِعِي الدُّعَاءَ لِدَفْعِ الْبَلَاءِ Duayı, sığınmayı, yalvarıp yakarmayı وَالتَّضَرُّعَ وَالْإِتِهَالَ
 Af ve afiyet istemek de lazımdır وَسُؤَالَ الْعَفْوِ وَالْعَافِيَةِ Belanın defî için dua lazımdır
 فَانَّ حَقِيقَةَ الْغَضَبِ Ben gazabın suretinin aynası dedim وَأَنَا قُلْتُ مِرَّةً صُورَةَ الْغَضَبِ
 وَصُورَةَ الْغَضَبِ مَعَ دُشْمَانِ الْغَضَبِ نَصِيبُ الْأَعْدَاءِ Çünkü gazabın hakikati (Nedir?)
 حَقِيقَةُ الرَّحْمَةِ فِي الْحَقِيقَةِ Gazabın sevgililerle olan sureti (Nedir?)

ta kendisidir *أودعت* Seven için nice menfaatler vardır ki, *وَكَمْ مِنْ مَنَافِعَ لِمُحِبِّ* Konulmuştur *(Neçreye?)* *هَذِهِ* Bu gazap suretine *شَرْحُهُ* Açıkla-
ması mümkün değildir *الْغَضَبِ* Ve de gazabın suretinde vardır *الَّتِي*
وَهِيَ *حَالَاكَ الْمُنْكَرِينَ* *(Ne vardır?)* *كِي* o sevgililere verilmiştir *أَعْطَاهَا الْأَحْبَاءُ*
وَلَعَلَّكُمْ Belki de siz bildiniz *(Neçye?)* *عَلِمْتُمْ* O da onları imtihana götürür *بَاعَثَهُ* *عَلَى* *إِبْتِلَائِهِمْ*
مَعْنَى Şeyh Muhyiddin İbni Arabî'nin (k.s.) *عِبَارَةِ الشَّيْخِ مُحْيِي الدِّينِ بْنِ الْعَرَبِيِّ قُدَّسَ سِرُّهُ*
ibaresinin manasını *لِلْعَارِفِ* *سَوَى* Şöyle ki o: 'Arifin himmeti yoktur' demişti
دَفْعُ الْبَلِيَّةِ *(Ne kastedilen?)* Yani, kendisiyle kastedilen himmet *يُقَصِّدُ بِهَا*
إِذَا رَأَى الْبَلِيَّةَ *(Neçidir?)* *فَإِنَّ الْعَارِفَ* Ariften alınmıştır *مَسْلُوبَةً* *عَنِ الْعَارِفِ*
وَتَيَقَّنُ أَنَّهَا مُرَادُهُ Ve o belanın onun mu-
radı olduğuna inandığında *كَيْفَ يَصْرِفُ هِمَّتَهُ* Nasıl himmetini onu defetmeye
yöneltir? *وَكَيْفَ يُرِيدُ رَفْعَهَا* Ve nasıl onu kaldırmayı ister? *وَعَنْ أَجَرِ دُعَاءِ الدَّفْعِ* Ve
defedilmesi için dua geçirse de *(Neden?)* *عَلَى لِسَانِهِ* Dilinden *(Nasıl?)* *بِحَسَبِ الصُّورَةِ* Görü-
nüşte *(Nçin?)* *لَا يُرِيدُ شَيْئًا فِي الْحَقِيقَةِ* Dua emrine uymak için *لَا مِثَالَ الْأَمْرِ بِالْدُّعَاءِ*
Ancak o hakikatte bir şey istemez *بَلْ هُوَ مُلْتَذِّ* Bilakis o lezzet alır *(Ne ife?)* *يُصِيبُهُ*
Kendisine isabet eden her şeyle *وَالسَّلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى* Hidayete tâbi olana selam
olsun...